

Lagrådsremiss

Ändring i offentlighets- och sekretesslagen med anledning av lagen om bostadsanpassningsbidrag

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 14 mars 2019

Lena Hallengren

Kjell Rempler
(Socialdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I denna lagrådsremiss föreslås ändringar i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) när det gäller sekretess i ärenden om bidrag enligt lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag. Det förtydligas att sekretess även gäller i ärenden om bidrag till reparationer och det införs sekretess i ärenden om bidrag till besiktning och annat underhåll än reparation. Det föreslås att sekretessen ska gälla för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider betydande men om uppgiften röjs. För uppgift i en allmän handling föreslås att sekretessen ska gälla i högst sjuttio år. Därutöver föreslås vissa ändringar av rättelsekaraktär.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2019.

Innehållsförteckning

1	Beslut	3
2	Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).....	4
3	Ärendet och dess beredning	5
4	Sekretess i ärenden enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag	5
5	Vissa ändringar av rättelsekaraktär i offentlighets- och sekretesslagen	8
6	Ikraftträdande	8
7	Konsekvenser	9
8	Författningskommentar	10
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian Ändringar i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) med anledning av lag om bostadsanpassningsbidrag (2018:222)	11
Bilaga 2	Lagförslag i promemorian Ändringar i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) med anledning av lag om bostadsanpassningsbidrag (2018:222).....	12
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	13

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

2 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs i fråga om offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

dels att 26 kap. 12 § och 44 kap. 3 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före rubriken till 41 kap. ska lyda ”AVDELNING VI. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER OM SEKRETESS HOS VISSA ORGAN”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 kap.

12 §

Sekretess gäller i ärende om bostadsanpassningsbidrag för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider betydande men om uppgiften röjs.

Sekretess gäller i ärende om bostadsanpassningsbidrag *och om bidrag till reparationer, besiktning och annat underhåll än reparation enligt lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag* för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider betydande men om uppgiften röjs.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

44 kap.

3 §¹

Rätten enligt 1 kap. 1 och 7 §§ tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 1 och 10 §§ yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter inskränks av den tystnadsplikt som följer av

1. 6 kap. 12–14 §§ patientsäkerhetslagen (2010:659), och

2. 5 kap. 2 § socialtjänstlagen (2001:453).

2. 15 kap. 2 § socialtjänstlagen (2001:453).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2019.

3 Ärendet och dess beredning

Lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag trädde i kraft den 1 juli 2018. Genom den nya lagen upphävdes den äldre lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m.m. Efter att den nya lagen trätt i kraft uppmärksammades ett behov av att förtydliga en bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) om sekretess i ärenden om bostadsanpassningsbidrag. Inom Regeringskansliet (Socialdepartementet) utarbetades till följd av detta en promemoria med förslag till en ändrad sekretessbestämmelse. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Socialdepartementet (dnr S2018/05602/FST).

4 Sekretess i ärenden enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag

Regeringens förslag: I offentlighets- och sekretesslagen ska det förtydligas att sekretess även gäller i ärenden om bidrag till reparationer enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag.

Det ska införas sekretess i ärenden om bidrag till besiktning och annat underhåll än reparation enligt samma lag. Sekretessen ska gälla för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider betydande men om uppgiften röjs. För uppgift i en allmän handling ska sekretessen gälla i högst sjuttio år.

Regeringens bedömning: Rätten att meddela och offentliggöra uppgifter i ärenden om bidrag till besiktning och annat underhåll än reparation bör inte inskränkas.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har svarat tillstyrker förslaget. *Boverket* påpekar att det enligt 11 § lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag lämnas bidrag även för ”annat underhåll än reparation”. Enligt *Boverkets* uppfattning vore det en fördel om den föreslagna lydelsen i offentlighets- och sekretesslagen följer den exakta lydelsen i 11 § eftersom denna paragraf reglerar rätten till bidraget.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Bakgrund

Bestämmelser om bostadsanpassningsbidrag finns i lagen om bostadsanpassningsbidrag. Syftet med lagen är att genom bidrag till anpassning av bostäder ge personer med funktionsnedsättning möjlighet till ett självständigt liv i eget boende. Bostadsanpassningsbidrag lämnas för att

anpassa och komplettera fasta funktioner i och i anslutning till en bostad. Bidrag kan även lämnas för att reparera en sådan anordning eller inredning som har installerats med stöd av bostadsanpassningsbidrag enligt lagen eller motsvarande äldre bestämmelser. Bidrag kan även i vissa fall lämnas för besiktning och annat underhåll än reparation. Det är kommunerna som ansvarar för bidrag enligt lagen.

Lagen om bostadsanpassningsbidrag trädde i kraft den 1 juli 2018. Genom den nya lagen upphävdes den äldre lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m.m. Flertalet av bestämmelserna i den äldre lagen har förts över i sak oförändrade till den nya lagen. Vissa bestämmelser har förtydligats och anpassats till rådande praxis. Därutöver har vissa nya bestämmelser tillkommit.

En skillnad mellan lagarna är att den nya lagen ger möjlighet till bidrag till besiktning och annat underhåll än reparation. En annan skillnad är att uttrycket bostadsanpassningsbidrag i den nya lagen förbehålls sådana åtgärder som innebär att fasta funktioner i och i anslutning till en bostad anpassas eller kompletteras. I den äldre lagen ingick bidrag till reparationer i uttrycket bostadsanpassningsbidrag.

Enligt den nya lagen lämnas bidrag till reparationer, besiktning och annat underhåll än reparation endast om åtgärderna är nödvändiga för att bostaden ska vara ändamålsenlig för sökanden. Sådana bidrag benämns som sagt inte bostadsanpassningsbidrag utan enbart bidrag till reparationer, besiktning och annat underhåll än reparation. Denna åtskillnad gjordes bl.a. av lagtekniska skäl för att tydliggöra vilka bestämmelser i lagen om bostadsanpassningsbidrag som är tillämpliga på de olika formerna av bidrag (se propositionen Ny lag om bostadsanpassningsbidrag, prop. 2017/18:80 s. 43).

Enligt 26 kap. 12 § offentlighets- och sekretesslagen, förkortad OSL, gäller sekretess i ärende om bostadsanpassningsbidrag för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider betydande men om uppgiften röjs. Någon ändring i OSL gjordes inte i samband med att den nya lagen om bostadsanpassningsbidrag antogs.

Behovet av en ändrad sekretessbestämmelse

Eftersom bidrag för reparationer tidigare omfattades av uttrycket bostadsanpassningsbidrag gällde sekretess i sådana ärenden enligt 26 kap. 12 § OSL. Med den uppdelning av de olika bidragsformerna som görs i den nya lagen om bostadsanpassningsbidrag är det inte längre tydligt om det fortfarande råder sekretess i ärenden om bidrag till reparationer. Någon avsikt att ta bort sekretesskyddet i sådana ärenden har dock inte funnits. Därutöver har två bidragsformer tillkommit, bidrag till besiktning och till annat underhåll än reparation. Regeringen anser därför att det finns ett behov av att se över vilket sekretesskydd som ska gälla i ärenden enligt den nya lagen om bostadsanpassningsbidrag.

Ett kriterium för att bidrag ska kunna lämnas till reparationer, besiktning eller annat underhåll än reparation är att åtgärderna är nödvändiga för att bostaden ska vara ändamålsenlig för sökanden. Detta innebär att sökanden kan behöva lämna in handlingar med känsliga uppgifter, t.ex. läkarintyg. Det finns därför behov av sekretesskydd i sådana ärenden. Eftersom det

kan förekomma samma typ av känsliga uppgifter i ärenden om bidrag till reparationer, besiktning och annat underhåll än reparation som i ärenden om bostadsanpassningsbidrag anser regeringen att sekretesskyddet bör utformas på samma sätt för alla dessa bidragsformer. Det innebär att sekretess bör gälla i ärenden om bidrag till reparationer, besiktning och annat underhåll än reparation för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider betydande men om uppgiften röjs. För uppgift i en allmän handling bör sekretessen gälla i högst sjuttio år. Regeringen anser att bestämmelsen bör utformas i enlighet med vad *Boverket* anför i sitt remissvar.

Det bör noteras att det enligt den äldre lagen fanns ytterligare en bidragsform som betecknades återställningsbidrag. I den äldre lagen gjordes en åtskillnad mellan bostadsanpassningsbidrag och återställningsbidrag. Nuvarande sekretessbestämmelse kan därför inte anses ha omfattat återställningsbidrag. Bestämmelserna om återställningsbidrag har i huvudsak förts över oförändrade till den nya lagen om bostadsanpassningsbidrag. Enligt den nya lagen lämnas återställningsbidrag till ägare av bostadshus för kostnader för återställning av anpassningsåtgärder som har utförts bl.a. i eller i anslutning till en lägenhet som innehas med hyresrätt, ett en- eller tvåbostadshus som hyrs ut eller i anslutning till en lägenhet som innehas med bostadsrätt i ett flerbostadshus. Återställningsbidrag lämnas om anpassningsåtgärden på grund av ändrade förhållanden inte längre utnyttjas för sitt ändamål och åtgärden är till nackdel för andra boende.

I ärenden om återställningsbidrag finns inte behov av att lämna in känsliga uppgifter om enskilds personliga förhållanden. Regeringen bedömer att det inte behöver införas sekretesskydd i ärenden om återställningsbidrag. Det bör därför anges uttryckligen i OSL i vilka ärenden enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag som sekretess gäller, dvs. ärenden om bostadsanpassningsbidrag och om bidrag till reparationer, besiktning och annat underhåll än reparation.

Rätten att meddela och offentliggöra uppgifter som följer av 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen (TF) och 1 kap. 1 och 2 §§ yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) har som huvudregel företräde framför den tystnadsplikt som följer av bestämmelserna i OSL. I TF och YGL anges dock att det inte är tillåtet att med stöd av rätten att meddela och offentliggöra uppgifter uppsåtligen åsidosätta en tystnadsplikt i de fall som anges i en särskild lag. Den särskilda lag som avses är OSL (se 13 kap., slutet av varje kapitel i lagens fjärde–sjätte avdelningar samt lagens sjunde avdelning).

Enligt 26 kap. 15 § OSL är rätten att meddela och offentliggöra uppgifter enligt 1 kap. 1 § TF och 1 kap. 1 och 2 §§ YGL inskränkt i vissa fall. Det gäller exempelvis uppgifter som finns inom viss verksamhet inom socialtjänsten, inom verksamhet om ersättning på grund av övergrepp eller försummelse i samhällsvården av barn och unga samt i ärenden om internationella adoptioner.

Bestämmelsen i 26 kap. 12 § OSL om sekretess i ärende om bostadsanpassningsbidrag räknas inte upp i 26 kap. 15 §. Detta innebär att rätten enligt TF och YGL att meddela och offentliggöra uppgifter som finns i sådana ärenden inte är inskränkt. Sekretessen föreslås nu även omfatta ärenden om besiktning och annat underhåll än reparation enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag. Även om det kan finnas känsliga uppgifter i

sådana ärenden är uppgifterna inte mer känsliga än de som finns i ärenden om bostadsanpassningsbidrag. Regeringen bedömer därför att det saknas anledning att inskränka rätten att meddela och offentliggöra uppgifter i ärenden om besiktning och annat underhåll än reparation.

5 Vissa ändringar av rättelsekaraktär i offentlighets- och sekretesslagen

Regeringens förslag: Vissa ändringar av rättelsekaraktär ska göras i offentlighets- och sekretesslagen.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås inte att det ska göras vissa ändringar av rättelsekaraktär i offentlighets- och sekretesslagen.

Skälen för regeringens förslag: Genom propositionen Följdändringar till ändrade mediegrundlagar (prop. 2017/18:260) gjordes vissa följdändringar i författningar där hänvisningar görs till bestämmelser i TF och i YGL. Bland annat följdändrades 44 kap. 3 § OSL så att hänvisningarna i den paragrafen till YGL och TF i stället motsvarar de båda grundlagarnas lydelse med anledning av propositionen Ändrade mediegrundlagar (prop. 2017/18:49). Ändringen trädde i kraft den 1 januari 2019. Det har nu uppmärksammats att 44 kap. 3 § OSL samtidigt även ändrades på så sätt att hänvisningen i punkt 2 till 15 kap. 2 § socialtjänstlagen (2001:453) i stället kom att göras till 5 kap. 2 § samma lag. Den ändringen var inte avsedd och bör därför rättas.

Offentlighets- och sekretesslagen är indelad i sju avdelningar, vilket i lagen markeras genom användandet av särskilda avdelningsrubriker. Det har nu uppmärksammats att rubriken till den sjätte avdelningen på grund av ett förbiseende när lagen infördes har fått en utformning som avviker från de övriga avdelningsrubrikerna. I syfte att åstadkomma en enhetlig utformning bör detta åtgärdas på så sätt att uttrycket ”AVD.” i rubriken ändras till ”AVDELNING”.

Regeringen föreslår att lagtexten utformas i enlighet med detta.

6 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Ändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2019.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås att den nya bestämmelsen i offentlighets- och sekretesslagen ska träda i kraft den 1 mars 2019.

Skälen för regeringens förslag: De föreslagna ändringarna i offentlighets- och sekretesslagen bör träda i kraft så snart som möjligt. Regeringen föreslår att de ska träda i kraft den 1 juli 2019. Regeringen bedömer att det inte finns något behov av övergångsbestämmelser.

7 Konsekvenser

I denna lagrådsremiss föreslås att det i 26 kap. 12 § OSL uttryckligen ska anges att det råder sekretess i ärenden om bostadsanpassningsbidrag och om bidrag till reparationer, besiktning och annat underhåll än reparation enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag. Vad gäller bostadsanpassningsbidrag och bidrag till reparationer överensstämmer detta med vad som har gällt för ärenden enligt den äldre lagen om bostadsanpassningsbidrag m.m. Det läggs därutöver till att motsvarande sekretess gäller i ärenden om bidrag till besiktning och annat underhåll än reparation.

För den enskilde innebär förslaget att det blir tydligt i vilka ärenden det råder sekretess. Den enskildes integritet skyddas ytterligare genom att det införs sekretess även i ärenden om bidrag till besiktning och annat underhåll än reparation.

Bidrag enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag hanteras av kommunerna. Genom ändringen blir det tydligt i vilka ärenden det råder sekretess, vilket underlättar kommunernas prövning vid begäran om utlämnande av allmänna handlingar.

Eftersom det införs sekretess i ärenden om bidrag till besiktning och annat underhåll än reparation kan antalet utlämningsärenden hos kommunerna öka något. Ökningen bedöms dock vara mycket marginell. Då det finns erfarenhet hos kommunerna av sekretessprövningar i ärenden om bostadsanpassningsbidrag, där samma typ av känsliga uppgifter förekommer, bedöms inte den nu aktuella ändringen medföra något nämnvärt merarbete för kommunerna. Förslagets ekonomiska konsekvenser bedöms sammantaget vara marginella, och nivån på det generella bidraget till kommunsektorn behöver därför inte förändras till följd av förslaget.

Antalet sekretessärenden vad gäller bidrag till besiktning och annat underhåll än reparation bedöms vara få. Förslaget kommer därför inte att medföra någon nämnvärt ökad arbetsbelastning för domstolarna. Den marginella ökning som kan förutses bör kunna behandlas inom ramen för domstolarnas nuvarande verksamhet.

Förslaget bedöms inte medföra några konsekvenser för den kommunala självstyrelsen, brottsligheten eller det brottsförebyggande arbetet, sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet, små företag, jämställdheten mellan kvinnor och män eller möjligheten att nå de integrationspolitiska målen.

8 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen

26 kap. 12 § Sekretess gäller i ärende om bostadsanpassningsbidrag och om bidrag till reparationer, besiktning och annat underhåll än reparation enligt lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider betydande men om uppgiften röjs.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

I första stycket läggs det till att sekretess gäller i ärenden om bidrag till reparationer, besiktning och annat underhåll än reparation enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag. Sekretess har tidigare gällt i ärenden om bidrag till reparationer enligt den nu upphävda lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m.m. Det förtydligas nu att sekretess även gäller i sådana ärenden enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag. Därutöver införs sekretess i ärenden om bidrag till besiktning och annat underhåll än reparation, dvs. sådana ärenden som regleras i 11 § andra stycket lagen om bostadsanpassningsbidrag.

Skaderekvisitet är rakt, dvs. det råder presumtion för offentlighet.

Övervägandena finns i avsnitt 4.

44 kap. 3 § Rätten enligt 1 kap. 1 och 7 §§ tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 1 och 10 §§ yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter inskränks av den tystnadsplikt som följer av

1. 6 kap. 12–14 §§ patientsäkerhetslagen (2010:659), och

2. 15 kap. 2 § socialtjänstlagen (2001:453).

I punkt 2 görs en rättelse på så sätt att hänvisningen till 5 kap. 2 § socialtjänstlagen ändras till att i stället avse 15 kap. 2 § samma lag. Ändringen innebär en återgång till den lydelse som punkten hade före den 1 januari 2019.

Övervägandena finns i avsnitt 5.

Sammanfattning av promemorian Ändringar i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) med anledning av lag om bostadsanpassningsbidrag (2018:222)

I promemorian föreslås ändringar i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) när det gäller sekretess i ärenden om bidrag enligt lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag. Det förtydligas att sekretess även gäller i ärenden om bidrag till reparationer och i ärenden om bidrag till besiktning och underhåll. Det föreslås att sekretessen ska gälla för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider betydande men om uppgiften röjs. För uppgift i en allmän handling föreslås att sekretessen ska gälla i högst sjuttio år.

Ändringen föreslås träda i kraft den 1 mars 2019.

Lagförslag i promemorian Ändringar i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) med anledning av lag om bostadsanpassningsbidrag (2018:222)

Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen

Härigenom föreskrivs att 26 kap. 12 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Sekretess gäller i ärende om bostadsanpassningsbidrag för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider betydande men om uppgiften röjs.

Föreslagen lydelse

26 kap. 12 §

Sekretess gäller i ärende om bostadsanpassningsbidrag *och om bidrag till reparationer, besiktning och underhåll enligt lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag* för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider betydande men om uppgiften röjs.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2019.

Förteckning över remissinstanserna

Bilaga 3

Följande instanser har inkommit med yttrande över promemorian:
Boverket, Förvaltningsrätten i Uppsala, Kammarrätten i Jönköping, SPF
Seniorena, Sveriges Kommuner och Landsting.

Följande instanser har inte inkommit med svar: Funktionsrätt Sverige,
Lika Unika, Pensionärernas Riksorganisation PRO.